Ч. 183. Середа 5 вересня (23 серпня) 1906. Рік XVI.

Виходить у Львові що дня (крім неділь гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улица Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Старостствах на провінциї:
на цілий рік К 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . . „ —·40
Поодиноке число 2 с.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік К 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . . „ —·90
Поодиноке число 6 с.

Вісти політичні.

Комісия реформи виборчої. — Релиґійна борба у Франциї. — Події в Росиї.

Deutsch nationale Correspondenz, котра удержує зносини з міністром дром Праде, доносить, що комісия виборчої реформи збере ся дня 12 с. м. Комісия розпічне дискусию над §. 6. предложеня правительства, причім появить ся ряд внесень в справі голосованя. Після гадки тої часописи ніяке з тих внесень не буде приняте, будуть они поставлені лише в тій цїли, аби спинити ухвалене виборчої реформи. Предсїдатель комісиї виборчої реформи посол Пльой відбуде сими днями нараду з президентом кабінету бр. Беком.

Папска енциклїка, яка висказала основні погляди римского престола на справу француской церкви, оставила була француским епископам свобідні руки до порішеня питаня дальшої тактики супротив затїй француского правительства після найлїпшого знаня і можности місцевих відносин. Тим то енциклїка, котра стягнула на себе зі сторони противників закид неясности, враз з послїдуючими ухвалами зборів француских епископів становить доказ вирозумілости і енерґії, обережности і рішучости римского престола в кермованю справами вселеньской церкви. Коли конференция француских епископів заявила ся против закона про віроісповідні стоваришеня, то не підлягає тепер сумнївови, що і папска енциклїка заявила ся против них від самого початку. В той спосіб і поняла француска праса витворену ситуацию і в своїх замітках висказує загально великий сумнїв, чи удасть ся привернути якийсь спосіб житя межи державою а церквою. Після еї гадки релиґійна війна майже стала необхідна. І так Eclair, прихильний католицкій справі, пише: Поставлений супротив болючого вибору межи упокоренем в виді признаня закона, а отвертим опором, рішив ся Пій Х. на безпроволочний спір. Церков, віддану самоволї правительства, ждуть тяжкі проби; однако коли она вийде з них побідно, зискає на силах, яких не було у неї до тепер, а яких упадок додавав відваги творцям закона. Папска енциклїка є точкою виходу для траґічних заколотів, переслїдувань і далеко острійших подій, як при списуваню церковних маєтків. Кабінет був тоді в силї успокоїти населене що до судьби церков і служби їх, однако коли тепер позамикає церкви і вигонить вірних з посьвячених місць, трудности вже не дадуть обійти ся, бо публика вже не дасть туманити ся довше. — Песимістично на вислїд тої борби задивлює ся дописуватель католицкої Kölnische Volkszeitung, який між иншими виводить: Супротив того, що не буде у Франциї католицких стоваришень, правительство очивидно замкне церкви, або віддасть їх схизматичним стоваришеням. Сконфіскує маєтности церковних громад і вичеркне решту церковного буджету. Всї поданя о пенсиї для парохів стануть безвартістні, а вступні чинности до сотвореня віроісповідних стоваришень, які розпочато в деяких диецезиях, підуть на марне. Увійдуть в житє строгі постанови закона, прокуратори будуть мати богато роботи і заповнять ся вязниці. Бучі з часів списуваня церковних маєтків повторять ся з десятькратною силою. В Бретониї, Вандеї, Сабавдиї і т. д. поплиле кров. А однако — кінчить кореспондент — найтемнїйшою точкою в сїй справі є рівнодушність широких мас. Політичного вишколеня і солїдарности нїмецких католиків не достає француским цїлковито. З орґанізацию нїмецких католиків правительство мусить числити ся, натомість у Франциї они роздроблені на партиї і фракциї, а кожді нові вибори показують, що виборці чим раз менше чують прихильности до тих партий, які боронили католицкі інтереси, заступали, або удавали, що їх боронять.

Натомість не покидає добрих надій анґлійский пралат Поер, який рослїджував від-

---

7)

Чіле
єго жителї і єго богатства.

Після Л. Даранского, дра Д. Діля, Е Кона і др. зладив К. Вербенко.

(Дальше).

Сантіяґо має богато наукових заведень, а тамошний університет, оснований Єзуітами ще в 1743 р., уважає ся за найлїпший на цїлу полудневу Америку. Там учать права, медицини і наук інжинерских, а крім того сполучені з університетом ще й школа малярства і різьбарства. Наука медицини відбуває ся тепер в окремім будинку, о котрім вже повисше була бесїда. Університет має богато нїмецких професорів і до півтора тисячки студентів. В педаґоґічнім інститутї учать лиш самі нїмецкі професори, та й семінария учительска устроєна на нїмецкий лад. Як бачимо вплив нїмецкої культури сягає далеко поза моря. Національний інститут, то велика реальна ґімназия, в котрій буває до півтора тисячки учеників. Публична бібліотека числить 70.000 томів.

Під взглядом промисловим і торговельним не має Сантіяґо великого значіня. Місто має дві фабрики сукна, дві фабрики сухарів уживаних на кораблях, фабрика машин і кілька иньших поменших — от і весь промисл міста. Торговля міста також невелика, а до того ще й спочиває в руках чужинців, головно Нїмців, Австро-Угорщина має тут свого репрезентанта посла бар. Ґіскру.

А тепер перейдім в ті сторони, де знаходять ся найбільші богатства чілїйскої републики як золото, срібло, мідь, а передовсім салїтра. Почтовим пароходом пливемо з Вальпараізо до Кальдери портового міста в провінциї Атекама, славній з того, що тут майже цїлий край одна велика пустиня, в котрій можна й цїлими днями їхати, а не побачить ся нїгде анї дерева анї навіть трави, але за то знаходять ся тут і золото і срібло та мідь і салїтра, з котрої в послїдних часах зробила ся для Чіле справдешна копальня золота, о много видатнїйша як всї копальні справдешного золота.

Від коли Іспанці здобули полудневу Америку і розбили давні держави індияньских володїтелів, не звертано уваги цїлими сотками лїт на західне побереже полудневої Америки, зване „Пуна де Атакама, а вже таки зовсїм не використувано єго під взглядом економічним, мимо того, що тут знаходжено кілька разів руду, з котрої можна було мідь добувати. Пустиня, в котрій найбільше давав ся відчувати брак води, відстрашувала навіть найсьмілїйших авантурників. Салїтра, яка тут цїлими милями вкривала землю, не могла нїкого притягати, бо тоді ще не знало ся, що з нею робити. Аж кримска війна звернула в більшій мірі увагу на се нинї найбільше богатство чілїйске. Аж до того часу нинїшна провінция Атакама була так добре як би й нічия, бо сусїдні републики Перу, Болївія і Чіле не уважали за потрібне укріпити там своє пановане. Коли же по кримскій війнї став великий попит за салїтрою потрібною до виробу пороху, зачали нїмецкі фабриканти спроваджувати салїтру з Чіле і від того часу набрала провінция Атакама і другі положені на північ від неї більшого значіня.

Требаж знати, що єсть двояка салїтра: одна, сполучене соду з потасом або **потасова салїтра**, котра не тягне в себе вохкости з воздуха і єсть длятого суха і найпридатнїйша до робленя стрільного пороху, а друга салїтра звана звичайно **чілїйскою** єсть сполученєм соди з азотом або душнем, котра сильно втягає в себе воздух і длятого буває завсїгди вохка, а через то стає й непридатна на порох. Отже коли по кримскій війнї показав ся великий брак потасової салїтри, зачали нїмецкі фабриканти з чілїйскої виробляти потасову і се піднесло вартість чілїйскої. Але що чілїйска салїтра має в собі азот, первотворивo, дуже потрібне для ростин, то господарі почали уживати еї до навоженя поля під збіже замість обірника, а то ще більше піднесло вартість чілїйскої салїтри і сталось причиною еї вивозу за границю. Чілїйці зміркували тепер важність провінциї Атакама і других положених на північ від сеї та старали ся там укріпити своє пановане, а то довело в 1879 до війни межи Чіле з одної а Перу і Болївія з другої сторони, котра остаточно закінчила ся тим, що Чілїйці забрали пустиню Атаками, з котрої видобули доси богато мілїонів за саму салїтру.

Ключем до пустинї Атаками єсть портове місто **Кальдера** в департаментї Копіяпо. Єсть дуже недавне місто, бо основане в 1850 р. якимсь инжинером механїканьско-полудневоамериканьского товариства для експльоатациї

носини францускої церкви і так висказав ся до одного з редакторів Standard-а про теперішну ситуацию:

Релиґійні переслідуваня викликують нераз дуже користний вплив. Суть они немовби давки хініни, давані недужому на пропасницю, прикрий лік, однако віджившляючий. Церков у Франциї, хотяй складає ся з дуже ревних ісповідників, погребує однак дещо більше застанови над правдивим християньским житєм, якого суть становить приняти хрест на плечі і страдати. Многим Французам треба виперти ся релиґійної недбалости, лінивства. Тепер, коли приходить до кризи, побачать, як дармо они хотіли на жадане державних властий погодити Божу службу зі старанем о мамону. Закон ухвалений парляментом не надає ся абсолютно до принятя. Величезна більшість опінії в краю знає про те і признає. Говорю то також про опінію університетскої молодіжи, яка приступає чимраз громаднійше до cercles catholiques в Парижи і инших великих містах. Та молодіж кермує ся духом справді „воєнним“ і з нею треба буде в найблизшій будуччині поважно числити ся. Державі удало ся вигнати монахів, але остало сьвітске духовеньство, котре не було безчинним за час послідних літ. Дух старого католицкого поколіня у Франциї був дуже слабий, дуже несьмілий. Католики протестували против несправедливости, але більше нічого не робили. Нове поколінє є инше і про те сьвіт небавом пересьвідчить ся“. Тайна погроза, яка містить ся в послідних словах, має за ціль звернути увагу француского правительства на небезпечність заворушень на більші розміри і проливу крови, однак не може бути ніяк толкована яко заповідь якоїсь кровавої внутрішної релиґійної війни в повнім того слова значіню.

Дневник „Товариш“ доносить, що міністерияльна рада радила над отсими питанями: 1) знесенє виїмкового стану, 2) скоре скликанє Думи, 3) заведенє диктатури, 4) заведенє лїберальних реформ. Три перші пропозициї відкинено, четверту принято, однак в зміненій формі: ухвалено покликати комісию, котра би такі реформи виготовила. — Дневники доносять, що полїция викрила в Петербурзї при Верейскій улици осідок терористів, котрі відси кермували всїми замахами. Найдений материял спричинив дальші численні арештованя. Полїция гадає, що заговірники мають спільників, котрих до тепер ніхто не підозрівав о революцийні симпатиї. — З Києва доносять, що в селї Турбівці, сквирского повіта, переведено ревізию у бувшого посла до Думи з київскої ґубернії Грабовецкого. Ревізию перевели полковник жандармериї і комісар полїциї; підчас ревізиї дім Грабовецкого був окружений драґонами. Не найшовши нічого підозріного, полїция забрала всї листи і просьбу одного хлопа, вислану на руки Грабовецкого до Думи. Грабовецкого полишено на волї. — В селї Петришках арештовано бувшого посла до Думи Витковского.

Новинки.

Львів, дня 4-го вересня 1906.

— **Паралєльки в женьскій львівскій семинариї.** Міністерство позволило на отворенє рівнорядної кляси на II. роцї львівскої женьскої семинариї. Таким чином буде та семинария мати тепер дві паралєльки, на I. і на II. роцї. Можна надїяти ся, що за кілька років будуть заведені паралєльки при кождій клясї, в наслїдок чого заведенє буде значно розширене.

— **Нові постанови дотикаючі вправ краєвої оборони в р. 1907.** Міністерство оголосило, що дотеперішний звичай взиваня обовязаних до вправ в протязї одного року в трех реченцях від тепер устане. Всї обовязані в р. 1907 до служби будуть візвані від половини марта (4 полк і полки стрільців від половини цьвітня) до половини вересня. Се зарядженє видане в інтересї тих, що мають відбувати вправи, а з другого боку на те, щоби причинити ся до безперервного образованя войска. Днї покликаня для нечинної залоги є отсї: для полку краєвої оборони ч. 4 і для полків краєвих стрільцїв кождого 15 в місяцях: цьвітни, маю, червни, липни і серпни; для решти полків краєвої оборони день 15 в місяцях: марті, цьвітни, маю, червни і липни. Покликанє до кінцевих вправ наступить в половині серпня. Коли би котрий з повисших реченцїв припав на Великодні або Зелені сьвята або на короткий час перед тими сьвятами, то територияльні команди можуть ті реченцї відповідно пересунути. О сих змінах мають територияльні команди краєвої оборони донести полїтичним властям в цїли оголошеня їх найдальше до кінця вересня кождого року. Потрібні зміни що-до реченця може територияльна команда зарядити і тоді, коли між сьвятами греко-кат. а римо-кат. було би за мало днїв до вправ. Кождий з обовязаних до вправ може подати той реченець покликаня, котрий єму з огляду на єго відносини був би найбільше пожаданий. Таке зголошенє треба зложити в громадскім урядї найдальше до кінця р. 1906. Громадскі уряди зберуть сї зголошеня в оден спис і безпроволочно предложать єго повітовій полїтичній власти.

— **Щедрий дар.** Вп. п. Кароль Подляшецкий, адвокат з Камінки струмилової, перед своїм виїздом до сьвятої землї, зложив по 100 корон для: Руского тов. педаґоґічного, Промислово-ремісничої бурси, Руских Захоронок і на будову руского театру.

— **Рускі векслеві блянкети.** „Вістник законів державних“, випуск XXIX. з 23 серпня с. р. оповіщує під ч. 171 розпорядженє міністерства скарбу з 6 липня с. р., котрим заведено урядові векслеві блянкети з руским текстом по 10, 20, 40, 60, 80 сотиків, по 1 К 20 с., 1 К 40 с., 1 К 60 с., 1 К 80 с. і по 2 К. Від 1 вересня 1906 можна буде дістати їх всюди.

— **Против торговлї дївчатами.** Міністерство судівництва видало сими днями слїдуюче розпорядженє; Виконуючи міжнародні постанови, ухвалені в Парижи в справі нищеня торговлї дївчатами, установило міністерство внутрішних справ дирекцию полїциї у Відни централею надзору над тою торговлею. Та централя буде мати на меті: 1. збирати спостереженя що-до торговлї дївчатами, 2. старати ся о одноцїльний надзір над гандлярами дївчат в кождім краю, 3. видавати потрібні розпорядженя за посередництвом дотичних властий, 4. улекшувати зносини краєвих властий безпечности з такими-ж властями за границею в цїли поборюваня торговлї дївчатами.

— **Видїл бурси ім. сьв. Николая в Ярославі** має честь отсим запросити всїх П. Т. членів на загальні збори, котрі відбудуть ся дня 17 н. ст. вересня о 4 год. з полудня в льокали бурси з слїдуючим порядком дневним: 2. відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів, 2. звіт з дїяльности видїлу за рік 1905/6, 3. звіт господарский, 4. звіт контрольної комісиї, 5 вибір нового видїлу, 6. справа хати і вибір настоятеля, 7. внески членів. — Коли би о 4-ій годині не було статутом приписаного числа членів, відбудуть ся о 4½ годині другі загальні збори. — За Видїл бурси: о. *Ф. Подолиньский*, заст. предсїдателя; о. *К. Хотинецкий*, секретар.

копалень і має всего 4000 душ. Місто се лежить в дуже пустій сторонї, де нема анї води до питя анї ніякої зеленої деревини; цїла вага єго єсть в тім, що сюди вивозять з провінциї Атакама срібло і мідь.

З Кальдери їде ся 83 кільометрів зелїзницею до столицї провінциї, міста **К о п і я п о** а звідси ще 79 кільометрів до славних копалень срібла Чанярсільльо, котрі відкрив ще в 1832 р. якийсь бідний чоловічиско Хуан Ґодой, що вийшов був шукати дерева на топливо і від котрого головна копальня в сім місци дістала свою назву. Але й в сім місци, де нинї Копіяпо, були також копальнї срібля, котрі відкрито ще в 1707 р. і то дало початок до основаня сего міста. Нинї сї копалнї не мають вже такого значіня, як давнїйше, але за то копальнї міди надають місту великої ваги. Срібло добувають ще лиш в Чанярсільльо, в Пукіос і Сан Антоніо сполучених з собою зелїзницею. Копіяпо має около 9000 жителїв. Місто так збудоване, що творить прямокутник з 4 повздовжними улицями, від котрих розходить ся 20 поперечних, перетинаючих тамті під прямим кутом. На західнім передмістю жиють богачі, на всхіднім біднїйші люди. Доми тут задля частого землетрясеня суть понайбільшій части лиш деревляні і без поверхів або лиш на один поверх. Місто має красну церков, памятник Хуана Ґодоя, ґімназию, школу ґірничу, школи народні, шпиталь, бібліотеку, готелї і театр. Тут суть також великі горна для витоплюваня срібла і міди з руди, гамарні і фабрика машин.

Від Копіяпо і ріки того самого імени на полудни аж до ріки Льоа на півночи тягне ся славна **п у с т и н я А р а к а м а**, в котрій так богато салїтри, соди і бораксу як може нїгде в сьвітї. Пустиня пднимає ся відразу стрімко від сторони моря і доходить аж до висоти 3 до 4000 метрів, але не прибирає нїгде характеру високих гір; місцями перерізують єї глубокі яри. На найвисшій єї части знаходить ся множество плитких жолобів, званих **с а л я р е с**, наповнених або сировицею або таки твердою солию; иноді можна понад таким саляром їхати й цїлий день а часами вздовж берегів такого саляра тягне ся ще й бораксове ваппо як н. пр. вздовж озера Марікунґа, що лежить на північнім всходї від Копіяпо. В сїй сторонї єсть також богато вульканів, котрі доходять навіть до значної висоти як н. пр. Люляіляко, високий на 6173 метрів. Гір, котрі би тягнули ся пасмами, тут нема а так само нема й побережних гір. Місцями на побережу показують ся порфіри і ґраніти а поверхню творить трахітова лява. В західній части сеї пустинї нема нїколи дощу і длятого тут нїчо не росте і нема людских осель. Люди в оселях над морем пють парогонену (дестильовану) воду з морскої води. Лиш раз на 30 або 40 лїт буває така злива, як би то був хмаролом, а тоді робить ся повінь і вода спливає часом аж до моря. У всхідній части бувають вже дощі частїйше і тут суть місцями оази з обильною пашею для малих стад ослів або лям.

Мимо срібла і міди а навіть золота, яке в сїй пустини знаходить ся, не мала она такої вартости, доки аж не рушено салїтри. Коли болївійске правительство наложило високу оплату на вивіз салїтри, се так обурило Чілїйцїв, що они виповіли війну і остаточно в 1879 р. забрали цїле болївійске побереже салїтрове і утворили з него окрему провінцию Антофаґаста. Теперішне місто Тальталь належало тоді ще до департаменту Кальдера, провінциї Атакама; коли же промисл салїтровий зачав сильно розвивати ся, утворено в Тальталь окремий департамент. Місто се не величке, бо має ледви около 5000 душ, але вже в 1880 р. було там 21 фабрик для вироблюваня салїтри. Фабрики ті належали до поодиноких людий, що не мали досить капіталу і они небавком всї повпадали, коли завязали ся були великі товариства для добуваня салїтри. Позаяк трудно було обробляти салїтрові поля положені далеко в глубині краю, завязало ся в 1882 анґлїйске товариство з капіталом 500.000 штерлїнґів, котре взяло ся будувати зелїзницю. Тимчасом відкрито нові скарби: богаті копальнї срібла в Артуро, котрі чілїйске товариство в Сантіяґо закупило за 2 міліони пезів. Від 1882 аж до 1895 дали сї копальнї 221.296 кільо чистого срібла вартости 8,728.234 пезів. Рівночасно й добуванє салїтри піднесло ся дуже значно, коли до того взяли ся акцийні товариства. Що значить добуванє салїтри в сїй пустини, можна хиба найлїпше по тім зміркувати, що чілїйске правительство мало від 1883 до 1893 р. не менше лиш 54 міліонів корон доходу з мита, яке оплачувано в пристани Тальталь від вивозу салїтри. До того треба ще додати, що в пустини добувано також велику скількість сирого йоду иноді (1892) навіть аж 54.528 кільо річно. Із сего вже можна зміркувати, яким то жерелом богатства стала ся для Чіле пустиня Атакама.

(Конець буде.)

— **Іменованя і перенесеня.** П. Міністер справедливости переніс ад'юнктів судових: Т. Гоблера з Підгаєць до Комарна, Й. Крамера з Городенки до Лютовиск, Мих. Івануса з Лютовиск до Чорткова, Л. Ґерлінґера з Бродів до Городка, д-ра Сев. Ґерстмана-Шапровского з Мостів Вел. до Галича, С. Лєсера з Вашнівчика до Городенки, І. Дзічка з Турки до Рави Руської, В. Козиньского з Мельниці до Бродів; надав посаду ад'юнктів судових: ад'юнктови в окрузі львівского висшого суду краєвого Теоф. Карачевскому в Турці і квієскованому ад'юнктови С. Слотоловичеви в Грималові; іменував ад'юнктами авскультантів судових: Юр. Мокрицкого в Глинянах, Т. Юркевича в Мільници, Сильв. Пелеха в Сокали, Кар. Дроздовича в Глинянах, д-ра Н. Гута в Ходорові, Юл. Дроздовского в Підгайцях, Ів. Смеречиньского в Вишнівчику, Волод. Яблоньского в Мостах Великих. П. Міністер справедливости іменовав ад'юнкта судового д-ра Авг. Ольшевского, заступником прокуратора держ. в Ряшеві.

— **Жіноча спілка промислова „Труд"** пригадує Вп. Паням, що єї сальон мод виготовив і виготовляє капелюхи дамскі і для панночок після найновійшої моди. Ось і тепер маємо вже поважний вибір капелюхів найновійшої париской моди по цінах дуже приступних. Просимо Вп. пань наших відвідати наш сальон мод і наші робітні. — До науки купецкої в нашім склепі приймемо дві дівчинки з укінченим чотирнацятим роком житя і виділовою школою. — *Дирекция.*

— **Репертуар руского театру** в Бережанах. Саля тов. „Надії". Початок точно о год. 8. вечером. Абонамент на 6 вистав 10 кор. (Білети продає торговля п. Юзичиньского і п. Гервого). — В четвер дня 6. вересня с. р. „Користна посада" (Хабарники), славнозвістна комедия в 5 діях Островского. — В суботу дня 8. вересня с. р. „Катерина", опера в 3 діях Аркаса. Музика побільшена. — В неділю дня 9. вересня с. р. „Наймичка", образ народний зі співами і танцями в 5. діях Карпенка Карого.

— **Землетрясеня.** У Вальпараізо повтаряють ся землетрясеня знову, але дають ся лиш слабо відчувати. Дня 1. с. м. рано перед 6 год. дало ся почути землетрясенє в Кобленциї і охрестности на яких 40 кільометрів далеко; перший удар тревав чотири секунди. В місцевости Бад Зальціґ землетрясенє було так сильне, що перевертали ся всілякі предмети. Рівночасно дали ся почути землетрясеня над Реном, над Мозелею і над Ляною. Геольоґи кажуть, що то не вульканічні землетрясеня лиш т. зв. перемістні або дисльокацийні. — Після депеші з Кольонії дало ся в Кобленциї, Емсї і Найвід почути того дня по 6 год. друге землетрясенє, котре було так сильне, що аж люди пробудили ся, котрі ще спали. — З Боди в Норвеґії доносять, що там о півночи з дня 29 на 30 серпня було так сильне землетрясенє, що аж домами сильно потрясало. Замлетрясенє ішло з полудня на північ.

— **Також людска доля!** В Дісельдорфі стратили оногди двох братів Блємерс за то, що они убили підполковника на пенсиї Риса. Рівночасно з обома братями засудили також на смерть і жінку одного з братів, Анну Блємерс. Стало ся однак так, що Блємерс породила у вязници дитину, отже що тепер стане ся? Чи мають стратити матір, котра має кормити нещасливу на ціле житє — коли буде жити — дитину? Чи невинну дитину карати в страшний спосіб позбавляючи єї матери-кормительки? Розійшла ся була чутка, що суд постановив лишити дитині матір на вісім тиждпів а відтак стратити єї. Небувала ся подія викликала в цілім цивілізованім сьвіті, де лиш стала звістна, глубоке вражінє. Звістна француска публіцистка пані Северін оголосила навіть віззву до всіх материй, в котрій ставить їм перед очи, що мусить діяти ся тій жінції, котра того дня, коли кормить свою дитину, мусить погадати собі, що за хвилю має розставати ся з нею на віки. Пані Северін відзиває ся отже до материх серць і просить, щоби они старали не допустити до виконаня сего вироку. — Сей случай показує хиба найліпше, як варварскою єсть кара смерти! Припустім, що иноді в людскім тілї сидить лютий зьвір, то хиба нема вже способу зробити єго нешкідливим, лиш конче відбирати єму житє і так допускати ся зьвірства а може навіть і ще більшого, як ось в сім случаю, бо убивати матір дитині? — Пізнійші телеґрами подають, що Блємеровій замінено кару смерти на дожизненну вязницю.

— **Озеро з живого срібла.** Анґлійскі ґазети принесли сими днями вість, що в Мехіку в горах удільної держави Вера Круц відкрито озеро з живим сріблом, глубоке на 10—50 стіп. Вартість того живого срібла, яке можна би тут видобути, обчисляють на богато міліонів долярів. Першу звістку о відкритю того озера мав подати якийсь гірник Бунді, котрий прийшов був до Санта Розалія Спрінґс, щоби там лїчити ся, бо затроїв ся живим сріблом від того, що хотів докладно вислідити, як велике того озеро і притім дотикав ся часто живого срібла. Подужавши, прийшов він до Мехіка і ту познакомив ся з якимсь шведским фабрикантом Ляґервалльом, котрий случайно в якихсь інтересах приїхав сюди, та розповів єму про своє відкритє; о тім довідав ся також купець з Ню-Йорку Філїн і они оба поїхали з тим робітником на місце та переконали ся, що він правду каже. Індияни з сусїдних сторін знали від дуже давних часів про то озеро; оно лежить високо в горах на якійсь пустій і майже неприступній полянці. Єго поверхня вкрита по части камінєм. Припускають, що в наслїдок якихсь вульканїчних сил живе срібло витопило ся з якихсь руд а відтак спливало в низше положене місце. Потрібний капітал для використаня сего покладу вже зложено і мають провертіти тунель в горі, щоби ним спускати поволи живе срібло.

— **Чоловік з найдовшим іменем.** Якось в липни подали ми були звістку, що в Мільвокі в Америнці жиє Грек з гарним прізвищем *Паппатеодорокуммунтурґеотопульос* і здавало ся, що вже довшого не може бути. Тимчасом показало ся, що суть ще довші. Канаки, жителї Сендвічских островів славлять ся тим, що мають найдовші імена. Американьскі уряди, які від кількох лїт заведені на тих островах, розуміє ся, що не дуже раді з таких імен, котрих нїхто не годен відразу повторити; можна би навіть заложити ся, що нїхто їх не вимовить борзо без похибки, хоч би й вивчив ся їх на память. Ось недавно тому в процесї против правительства ставав за сьвідка чоловік зі слїдуючим гарненким іменем: „*Кліківакаоілліксa Левоікаінакагікікіпукаляні*". Се вже безпечно найдовше імя на сьвітї. Цікаво лиш як кличе жінка з пестощів такого чоловіка?

Господарство, промисл і торговля.

— **Ц. к. Дирекция зелїзниць** оповіщує: Дня 25 серпня с. р. отворено в окрузї ц. к. управи руху в Чернівцях новий шлях зелїзничий Пожоріта Люізентальґрубе буковиньских зелїзниць льокальних з ладівнею Фундул Молдові і стациєю Люізентальґрубе. Ладівня уряджена тільно для руху товарового в цїловозових наборах, а стация для загального руху.

Т е л е ґ р а м и.

Тїшин 4 вересня. Є. Вел. Цїсар виїхав нинї рано о год. пів до 7 повозом на тереп маневрів.

Берлин 4 вересня. (Бюро Вольфа). З Одеси доносять: Розійшла ся тут чутка, що послїдної ночи (з 2 на 3 с. м.) власти викрили орґанїзацию войсково-терористичну, котра мала на цїли усунути всю старшину. Мабуть знайдено також кореспонденцию з иньшими орґанїзациями. Як зачувати арештовано 14 офіцирів і полкового лїкаря, котрим закидають, що були предсїдателями на тайних зборах вояків в будинку войсковім. Після иньшої чутки основано в Одесї нову партию „чорної сотнї" під назвою „біла ґвардия", котра видала вирок смерти на начальника міста Ґріґорієва і всїх ворогів чорної сотнї.

Берлин 4 вересня. „Berl. Tagbl." доносить, що переговори з дир. Дернбурґом доходять вже до кінця. Він стане самостійним управителем кольонїяльного уряду з титулом дїйстного тайного радника і екселєнциї.

Одеса 4 вересня. Страйкуючі робітники портові убили інжинера Ґренкіна, на котрого жалували ся, що то він перешкаджає згодї з підприємцями.

Люблин 4 вересня. Арештовано тут по ревізиї в помешканю урядника банку державного Богданова і б. ученика ґімн. Чаплицкого.

Юзівка 4 вересня. У всїх копальнях розпочала ся робота знову.

Казань 4 вересня. (П. А.) В селї Мамекові в чистопольскім уїздї 200 пяних селян під проводом сьвященика і пономаря напали на 10 полїциянів (мабуть т. зв. в Росиї „урядників"), котрі сидїли в шинку при столї. Полїцияни почали тодї стріляти і убили пономаря та одного селянина а сьвященика тяжко зранили. Селяни підпалили відтак кілька будинків. Наконець їх розігнано а 17 осіб арештовано.

Ґродно 4 вересня. На улици Соборній кинено вчера вечером на комісаря Сачка бомбу. Кількох людий згинуло а кількох єсть ранених, але Сачкови не стало ся нїчого.

НАДІСЛАНЕ.

За редакцию відповідає: Адам К р е х о в е ц к и й

ОГОЛОШЕНЯ.

З друкарнї В. Лозиньского, під зарядом І. Недопада. (Телефона ч. 527).